

OILADA DESTRUKTIV MUNOSABATLAR SABAB, OQIBATLARI.

Termiz davlat universiteti

Amaliy psixologiya yo'nalishi

talabasi Yaxyoieva Muxayyo Hikmatullo qizi.

Anotatsiya: Ushbu maqolada disfunktsional oiladagi munosabatlar destruktiv xulq - atvorning shakllanishi tadqiqi haqida fikr yuritiladi.

Kalit so'zlar : oilaviy munosabatlar, disfunktsional oila, destruktiv xulq atvor, disfunktsional belgilar, hissiy farovonlik, yuqori sezuvchanlik.

Психология деструктивных отношений в семье.

Аннотация: В данной статье рассматривается исследование формирования деструктивного поведения в неблагополучных семейных отношениях.

Ключевые слова: семейные отношения, неблагополучная семья, деструктивное поведение, дисфункциональные симптомы, эмоциональное благополучие, гиперчувствительность.

Psychology of destructive relationships in the family

Abstract: This article discusses the study of the formation of destructive behavior in dysfunctional family relationships.

Key words: family relations, dysfunctional family, destructive behavior, dysfunctional symptoms, emotional well-being, hypersensitivity.

Oiladagi buzg'unchi aloqa shakllari. Oila jamiyatning muhim va ajralmas qismi bo'lib, barkamol shaxsning shakllanishi unga bevosita bog'liqdir. Oilada, boshqa joylardan ko'ra, qabul qilish qo'llab-quvvatlashi va so'zsiz sevgi muhimroqdir. Bu ideal holatda bo'lishi kerak, ammo qarama-qarshi turdagi oilalar mavjud bo'lib, ular halokatli yoki disfunktsiyali deb ataladi. Bolalik kelajakdagi bolaning asosidir. Bola o'zining xulq-atvori va rivojlanishida oiladagi muammolarni aks ettiradi. Disfunktsional oilalardagi hayot va atmosfera bolada komplekslarning rivojlanishiga va giyohvandlikning rivojlanishiga turtki bo'lishi mumkin bo'lgan bir qator boshqa psixologik muammolarga yordam beradi.

Disfunktsional oilaning belgilari:

o'z his-tuyg'ulari haqida gapirmaslik va hech kimga ishonmaslikka o'rgatilgan yopiq va hukm muhiti;

- muammolarni inkor etish, ularni hal qilishdan olib tashlash;
- manipulyatsiya va sabotaj mavjud bo'lgan munosabatlardagi ziddiyat;
- oila a'zolari o'rtasida sog'lom muloqot va ishonchning yo'qligi
- doimiy tanqid;

- hissiy ajralish yoki haddan tashqari himoyalanih;
- bolaning huquqlari va chegaralarini buzish, oiladagi zo‘ravonlik.

Ko‘pincha buzg‘unchi oilalardagi bolalar o‘zlarining his-tuyg‘ularini va histuyg‘ularini bostiradilar va bu ularda yuqori sezuvchanlik rivojlanishi bilan to‘la. Yuqori sezuvchanlik - bu odam biron bir hodisa yoki muammoning kichik holatlarini ham jonli va keskin his qiladigan maxsus psixologik holat. Masalan, sog‘lom odamda muammolar yoqimsiz his-tuyg‘ularni keltirib chiqaradi, lekin ular ichida hamma narsani hal qilish mumkin va kerak, degan qat‘iy ishonch bor, o‘ta sezgir odamlar uchun muammo - bu fojia bo‘lib, u o‘zining patologiyasi tufayli undan chiqish yo‘lini ko‘rmaydi. holat. Bu odamni "unutish" va muammolaridan yashirish uchun birinchi marta giyohvand moddalarni iste‘mol qilishga yoki ichishga undashi mumkin. O‘ta sezgir odamlar o‘zlarida ziddiyatni boshdan kechirishadi, dunyoni qanday bo‘lsa, shunday qabul qilmaydi; kundalik hayot ularga zerikarli bo‘lib tuyuladi va ular har qanday sun‘iy yo‘l bilan bo‘lsa ham, doimo unga rang qo‘shishni xohlashadi. Disfunktsiyali ota-onalarning bolaning hissiy farovonligidagi roli. Bolaning hissiy farovonligida disfunktsiyali ota-onalarning roli. Taqdir poydevorini qo‘yishning asosiy vaqti tug‘ilishdan 6 yoshgacha bo‘lgan davrga to‘g‘ri keladi. Disfunktsiyali oilalarda o‘shish bolada doimiy psixoemotsional stressni keltirib chiqaradi. Bunday sharoitlarda bolalarda giyohvandlik yoki alkogolizm rivojlanishi chun asos bo‘lishi mumkin bo‘lgan quyidagi patologiyalar rivojlanishi mumkin.

Disfunktsiyali oilalardagi ota-onalarning turlari:

1. Haddan tashqari talabchan ota-onalar

Shiori: "Men boshliqman, siz bo‘ysunuvchisiz". Bunday ota-onalar, qoida tariqasida, qat‘iy va qat‘iydir. Ular bolaning salohiyati va ichki resurslarini hisobga olmaydilar, ularni ba‘zan imkonsiz maqsadlarga erishishga undashadi. Bunday oilalardagi bolalar zaif va zaif irodali, chunki ular so‘zsiz tinglashga va itoat qilishga odatlangan. Ularda aybdorlik, qo‘rqoqlik va chekinish hissi paydo bo‘ladi. Yoki ular o‘zlarining xatti-harakatlari bilan boshqalarga qarshi chiqadigan isyonchilardir.

2. Tanqidiy ota-onalar

Bunday oilada ayb va maqtoov nisbati 10:1 ni tashkil qiladi. Ularning shiori "siz hech narsa qila olmaysiz". Ota-onalar o‘z farzandlariga nisbatan ijobiy his-tuyg‘ularni ko‘rsatishdan qo‘rqishadi, chunki ular bu holatda "bolalar boshiga o‘tirishadi" deb o‘ylashadi. Bunday oilalardagi bolalar o‘zlarida o‘zini pastkashlik tuyg‘usi bilan ulg‘ayishadi.

3. Haddan tashqari himoyalangan ota-onalar Shiori: "Mening yordamimsiz hech narsa qila olmaysiz". Ularning yordamisiz bolalar omon qolmaydi, deb ishoniladi. Bolaga tegishli yordam ko‘rsatishda muvozanatni topa olmaydi. Bunday oilalardagi bolalar har qanday hayotiy sharoitda o‘zlarini qobiliyatsiz his qiladilar, o‘zlariga

ishonmaydilar, tavakkal qilishdan qo‘rqishadi, nizolardan qo‘rqishadi. Yoki xudbin va narsisizmga moyil.

4. Chalg‘itilgan ota-onalar

Bunday ota-onalar, qoida tariqasida, ish bilan ta'minlanganligi sababli, bolalar uchun mavjud emas. Bola bilan ongli ravishda hissiy masofani saqlab turishi mumkin. Shiori: "Siz men uchun unchalik muhim emassiz." Shu munosabat bilan bolalar o‘zlarini tashlandiq va keraksiz his qiladilar, o‘zlariga chekinadilar. Ularning yurak og‘rig‘i g‘azab yoki aybdorlikka aylanishi mumkin. Ushbu xatti-harakatlarning barcha shakllari va bolalarning ularga nisbatan bunday munosabatiga bo‘lgan munosabati giyohvandlikning rivojlanishiga turtki bo‘lishi mumkin. Agar siz o‘zingizni ushbu munosabatlar va xatti-harakatlarda tan olsangiz, bu umidsizlikka tushish uchun sabab emas. Giyohvandlikning rivojlanishi uchun poydevorni mustahkamlashda davom etmaslik uchun oilada shaxslararo munosabatlar ustida ishlashga arziydi. Buning uchun sog‘lom (funktional oila) modelini qo‘llashga arziydi.

Foydalaniladigan adabiyotlar.

1. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz - Toshkent.; O‘zbekiston nashriyoti. 2017 yil.
2. Andreeva T.V. Semeynaya psixologiya: Ucheb. posobie. - SPb.: Rech, 2004. 244
3. Drujinin V.N. Psixologiya semi. - SPb.: Piter, 2006. - 176 s.
4. G‘oziev E.G‘. Sotsial psixologiya. - Toshkent., 2012.
5. Karimova V.M. Oilaviy munosabatlar psixologiyasi. - Toshkent, 2007
6. Myers D.G. Social psychology. 11 edition. - McGraw-Hill Education, 2012.
7. Vvedenie v prakticheskuyu sotsialnuyu psixologiyu/ Pod red. Yu.Jukova, L.Petrovskoy, O.Solovevoy. - M., 1996.